

SOCIETAT

Mig segle de Black Panther Party

A l'octubre de 1966 Huey Newton i Bobby Seale fundaven el Black Panther Party for Self-Defense, que aviat esdevindria el Black Panther, i redactaven un programa de 10 punts que significà un revulsiu a tots els nivells per a la comunitat afroamericana. Les seves fonts d'inspiració eren Franz Fanon, Mao i, sobretot, el dirigent dels musulmans negres Malcolm X, que havia estat assassinat l'any abans en una acció mai no gaire ben explicada on, de ben segur, va participar l'FBI. En el 50è aniversari del BPP recordem la seva història i busquem la seva petja en el que s'ha anomenat Africana Philosophy.

Reportatge de Ramon Alcoberro

El primer ajut econòmic significatiu al Black Panther (BPP) els va arribar d'una manera curiosa, les vendes de l'edició americana del *Llibre Roig* del president Mao van ser usades per comprar armament i, aviat també, per organitzar serveis socials específics per a la comunitat afroamericana. Comptant amb metges cubans i afroamericans –i al mateix temps que el partit feia servir la violència armada contra la policia i els racistes blancs–, els Black Panthers es van consolidar amb una gran rapidesa com una organització d'ajuda mútua als guetos

negres. Al cap d'un any de la fundació del partit, Huey Newton anava a la presó acusat d'haver matat un policia, però la branca política del BPP era capaç d'organitzar una sanitat paral·lela en ciutats com Chicago o Nova York que atenia més de 80.000 afroamericans i uns menjadors escolars que rebien més de 100.000 nens i nenes. Al cap de dos anys la seva revista tirava 125.000 exemplars tot i que llegir-la o vendre-la en públic podia significar ser expulsat de qualsevol centre d'estudis. Res d'això hauria estat possible sense l'herència intel·lectual de Malcolm X i sense una situació po-

tencial d'extrema violència ambiental. L'herència dels assassinats dels germans Kennedy i de Martin Luther King pesava molt. Els Estats Units estaven encallats al Vietnam i els soldats que hi anaven eren, en una gran proporció, afroamericans, perquè un simple certificat d'estudis universitaris podia retardar quasi indefinidament el reclutament de joves blancs.

Com és obvi, les autoritats van reaccionar d'una manera expeditiva. L'FBI va posar al dia contra els activistes afroamericans el programa de repressió COINTELPRO (COunter INTELLigence

A la pàgina de l'esquerra, Huey Newton i Bobby Seale, fundadors de Black Panther Party a l'octubre de 1966. Dalt, Malcolm X.

PROgram), elaborat l'any 1956 per una sèrie d'importants psicòlegs socials d'aquella època i que ja havia tingut èxit amb el Partit Comunista. Els papers desclassificats indiquen que entre 1956 i 1971 es van fer 2.218 operacions dins el programa, amb 2.305 escoltes telefòniques il·legals transcrits i es va violar la correspondència 57.646 vegades. COINTELPRO no sols treballava contra els Black Panthers i contra el moviment pacifista de Martin Luther King, sinó contra tot el pensament progressista de l'època. Però la campanya de repressió i de foment de les contradiccions internes entre els diversos nuclis dels Panteres Negres fou especialment brutal atesos els mitjans de l'època. El propòsit era, en paraules de l'FBI: "Protegir la seguretat nacional, prevenir la violència i mantenir l'ordre social i polític existent". Tots els mitjans, incloent-hi l'assassinat polític, la difusió d'informacions falses i de falsos testimonis, o el pagament de confidents i de provocadors, es van utilitzar sense contemplacions. L'any 1970, el FBI va passar a l'acció directa i 38 activistes del Black Panther van morir fos

en atacs a locals del partit o en execucions sumàries. Cap a 1971 tots els dirigents significatius del partit eren morts, a l'exili o a la presó. Finalment l'any 1973, el Black Panther va desaparèixer i molts dels seus militants van anar a parar a la presó o s'exiliaren a països tant diferents com Algèria o Suècia. Però la seva llavor cinquanta anys més tard encara viu. Van ser un grup violent, però sobretot van oferir un horitzó nou a la lluita política. Com va dir Malcolm X al seu moment: "*Quan és autodefensa, jo no en dic violència. En dic intel·ligència*". En els darrers cinquanta anys, i vist el fracàs estrepitosos d'Obama com a president *negre*, el BPP és de les coses més intel·ligents que s'han fet al món en la lluita contra el racisme.

L'herència d'un moviment

Els Black Panthers no sols han deixat en el record un bon nombre de gestes mítiques, algunes fotografies i un panteó civil. El que n'ha quedat és, sobretot, un estil de vida que, encara avui, marca molt clarament la vida dels joves afroamericans. Ni la música *rap* ni els gra-

fiters afroamericans es podrien entendre sense l'herència dels lluitadors dels anys 1960. Tupac Shakur, el mític raper assassinat l'any 1996 (i l'heroi dels joves a tots els guetos dels Estats Units) que ha venut més de 80 milions de discos arreu del món, era fill de dos militants dels Panthers. L'origen dels grafitis, i de l'*street art*, d'altra banda, cal buscar-lo en la campanya "Free Huey" que demanava la llibertat de l'activista Huey Newton. Tot i que els considerats històricament primers grafiters (Phase 2 i Taki 183) no eren artistes polítics, la politització fou inevitable, especialment a partir de l'arribada del porto-riqueny Lee Quiñones. Fins i tot entre pensadors conservadors avui hi ha un gran consens a afirmar que la desaparició dels Panthers fou una autèntica desgràcia per a la societat americana (i no només la d'origen africà o caribeny), perquè el que els succeí fou molt pitjor: quan s'abandonà la politització vingueren desenes d'anys d'enfrontaments de bandes, de droga i d'inconsciència política al gueto.

El Black Panther fou l'enllaç entre les idees trencadores de Malcolm X i l'actu- →

SENSE LA PETJA DE MALCOLM X EL BPP NO HAURIA DEIXAT DE SER UN MOVIMENT DE PROTESTA MÉS

+ TRUMP, OBAMA I L'AMOR PROPI

El filòsof afroamericà Cornel West (emèrit a Princeton i un dels crítics més radicals del mandat Obama) ha escrit repetidament que la gran importància de Malcolm X i del Black Panther fou la reivindicació de l'orgull negre. La crítica de West a Obama es pot resumir en un punt. No ha estat un president negre sinó *negrificat*, val a dir, incapaç de parlar en públic del patiment dels negres i d'assumir aquest tema com un eix del seu govern. Ben al contrari, Obama sempre ha considerat que Estats Units

eren el millor país del món passant, per alt la càrrega de dolor de les minories que hi ha en la construcció de la història americana. Obama no ha tocat res pel que fa als tres principals problemes dels afroamericans: la pobresa, el militarisme i el racisme. En aquest sentit la seva ha estat una presidència perduda.

En 2012, el 13% dels votants a les presidencials americanes eren negres i el 93% van votar Obama. Ara el vot a Clinton s'ha reduït notablement. Només un 55% dels afroamericans van triar-la. Què ha ofert Trump als negres? No els ha promès res i, fins i tot, des que ell va guanyar les eleccions han augmentat els

actes de racisme. Per ara el nou president només els ha recordat tres coses: que els immigrants

asiàtics i la deslocalització industrial estan fent perdre llocs de treball a la població afroamericana. Que, a més, Obama no ha fet res especial en favor seu i que el nivell cultural afroamericà tampoc permet fer-se gaire esperances de millora a curt termini.

Aquest agost passat en un discurs especialment dedicat als afroamericans, l'encara candidat Trump els deia: "Viviu en la pobresa, les vostres escoles són dolentes, no teniu feina, el 58% dels vostres joves estan a l'atur. Què teniu a perdre?". Aquesta és la gran pregunta. Paradoxalment, contra Trump la població afroamericana pot recuperar la seva dignitat.

→ alitat de pensadors com Mulalaa Karenga o el poeta Hari R. Madhibuti i entre el pensament africanista clàssic (el de Jomo Kenyatta a Kenya o Robert Mangaliso Sobukwe a Sud-àfrica) amb la recerca universitària que té en la centenària universitat de Howard (al nord de Washington) la seva nau capitana. Katryn T. Gines, fundadora del Collegium of Black Women Philosophers i especialista en Hannah Arendt, és un exemple interessant de la recerca acadèmica afroamericana. El llibre de L. Gordon *An Introduction to Africana Philosophy* (Cambridge University press, 2008) constitueix una eina imprescindible sobre el tema.

Malcolm X al fons

L'herència del Black Panther no prové tan sols de la fusió entre marxisme (maoisme) i nacionalisme afroamericà. Sense la petja de Malcolm X el BPP no hauria deixat de ser un moviment de protesta més. La seva originalitat política s'ha de buscar, per sorprenent que sembli, en un àmbit tan aparentment llunyà com el de la religió. Tres idees centrals vinculen Malcolm X amb els Panthers: la primera és que tota integració de la

comunitat afroamericana en la cultura blanca està condemnada al fracàs. El camí de Martin Luther King –i sobretot del seu continuador Ralph Abernathy– estava condemnat a produir només americans de segona categoria, *oncles Tom* disposats a patir i a perpetuar la misèria segregacionista. En conseqüència –i aquí és on Malcolm X fou més radical– si calia trencar amb el món dels blancs, calia, en primer lloc, canviar de religió. Fer-se musulmà era mostrar que la religió cristiana era la dels amos. Però amos i esclaus no poden coexistir en la mateixa fe. Una fe religiosa que esclavitza necessàriament ha de ser falsa, i recuperar les arrels afromusulmanes, a l'església de la Nació de l'Islam, liderada per Elijah Muhammad, fou una condició del tot imprescindible per ser mentalment lliures. Malcolm X i el BPP foren orgullosament segregacionistes, es negaren a cap barreja amb els blancs i, aquesta és la tercera qüestió bàsica, van crear un vocabulari propi i no colonitzat pel llenguatge dels blancs.

Afirmar-se com a *afroamericans*, i negar-se a usar la paraula *negre*, pot semblar molt ingenu. Però equival, per

posar-se a parlar en els nostres termes, a deixar de ser *separatista* (el nom que donen des del poder) per definir-se com a *independentista*. L'oprimit ha de trencar no només amb el món mental dels opressors, sinó sobretot amb el seu llenguatge. Com deia Malcolm X: "Si no esteu previnguts davant els mitjans de comunicació, us faran estimar l'opressor i odiar l'oprimit". Cal, doncs, pensar, llegir, veure televisions i escoltar músiques que siguin pròpies (el rap). Altrament, ningú no trobarà una sortida autònoma, buscant-la en el món dels seus opressors, per caritatius que semblin. Avui sabem que bona part de l'autobiografia de Malcolm X, escrita pel novel·lista Alex Haley, és pura ficció, però el fet és secundari. La llegenda ja està consolidada.

Malcolm X i els Black Panthers van canviar la mentalitat d'un poble: al cap de cinquanta anys quan més de set milions d'afroamericans són musulmans i fins i tot celebren un Nadal propi, segregat del dels blancs, el Kwanza, impulsat pel filòsof Mulalaa Karenga, és obvi que han aconseguit una independència cultural. La sang vessada no fou inútil. ●